

OBSAH

ÚVOD	5
KAPITOLA 1. POJETÍ VĚDY	9
1.1. Původ vědy a její diferenciacie	9
1.2. Definice vědy	10
1.3. Věda o vědě	12
KAPITOLA 2. HLAVNÍ ASPEKTY METODOLOGIE VĚDY	18
2.1. Metodologie	18
2.2. Dva hlavní aspekty metodologie	19
2.2.1. <i>Filosofický aspekt metodologie vědy</i>	19
2.2.2. <i>Specifické aspekty metodologie vědy</i>	29
KAPITOLA 3. VĚDECKÝ JAZYK	31
3.1. Pojem jazyka	31
3.2. Umělé jazyky	33
3.3. Slova	34
3.4. Definice	36
3.5. Slova vyjadřující obecněji platné pojmy vědeckých jazyků	37
3.6. Neslovní znaky	46
3.7. Informace, komunikování a informační systémy	47
KAPITOLA 4. HLAVNÍ PRINCIPY METODOLOGIE EKONOMICKÝCH VĚD	55
4.1. Pojetí principu	55
4.2. Principy systémového přístupu	56
4.2.1. <i>Vznik a vývoj</i>	56
4.2.2. <i>Základní funkce principu a jeho charakteristika</i>	60
4.2.3. <i>Charakteristika logické podstaty principu</i>	64
4.2.4. <i>Oblasti použití systémového přístupu</i>	69
4.2.5. <i>Předpoklady pro použití systémového přístupu</i>	73
4.2.6. <i>Hodnocení systémového přístupu</i>	74
4.3. Princip prostorové určitosti procesu poznání — makroekonomika a mikroekonomika	75

4.3.1. Složitost ekonomické reality	75
4.3.2. Makroekonomika	75
4.3.3. Mikroekonomika	78
4.3.4. Struktura ekonomiky	79
4.3.5. Mikroforma a makroforma přístupu	80
4.4. Princip časové určitosti procesu poznání — statika a dynamika	82
4.4.1. Statika	82
4.4.2. Dynamika	84
4.4.3. Marxismus a princip dynamiky a plánování	92
4.5. Princip cílovosti v procesu poznání	95
4.5.1. Vylučnost cílevědomého jednání lidí	95
4.5.2. Poznateľnost cílů	97
4.5.3. Formulování cílů	98
KAPITOLA 5. HLAVNÍ METODY A TECHNIKY POZNÁNÍ	101
5.1. Hlavní metody procesu poznání a jejich třídění v ekonomických disciplínách	101
5.2. Empirické metody poznání, založené na bezprostředním živém odrazu reality	105
5.2.1. Pozorování	105
5.2.2. Měření	106
5.2.3. Experimentování	108
5.3. Teoretické metody poznání, založené především na rozumovém, tj. zprostředkovaném odrazu reality	109
5.3.1. Metoda abstrakce	109
5.3.2. Metody induktivně deduktivní	111
5.3.3. Metody založené na modelování a analogii	114
5.4. Vztah a zastupitelnost empirie a teorie	119
5.5. Tak zvané nevědecké metody poznání	124
5.5.1. Metody intuitivní	125
5.5.2. Metody expertní	128
5.6. Stručný nástin třídění hlavních metod poznání, provedený podle znaků uváděných v předchozím výkladu	132
5.6.2. Stručný nástin třídění metod	132
5.7. Problém technik procesu poznání	137
KAPITOLA 6. VÝSLEDKY VĚDECKÉ ČINNOSTI	141
6.1. Vědecký poznatek	141
6.2. Vědecká explanace	141
6.2.1. Kauzální explanace	142
6.2.2. Funkcionální explanace	143
6.2.3. Teleologická explanace	143
6.2.4. Pravděpodobnostní explanace	144
6.2.5. Celková explanace	144
6.3. Vědecká predikce	145
6.3.1. Shodné rysy s explanací	145
6.3.2. Zvláštní rysy predikce	145
6.3.3. Vědecká predikce a prognóza	147
6.4. Vědecká verifikace	148

KAPITOLA 7. SYSTEMATIZACE VĚDECKÝCH POZNATKŮ A PROBLÉM PLÁNOVÁNÍ VĚDECKÉHO POZNÁNÍ	151
7.1. Systematizace a strukturalizace vědeckého poznání . . .	151
7.1.1. Systematizace vědeckých poznatků	151
7.1.2. Strukturalizace vědy a jejích poznatků	151
7.1.3. Výzkum základní a aplikovaný	153
7.1.4. Výzkum pionýrský (inovační), podpůrný a kontaktní	159
7.2. Problém plánovitého a efektivního rozvoje vědeckého vý- zkumu	163
7.2.1. Formulace a předběžné hodnocení problémů budou- cího výzkumu	165
7.2.2. Kritéria hodnocení vědeckovýzkumné činnosti . . .	169
7.2.3. Plánovité řízení a organizace vědeckého výzkumu .	174
LITERATURA	179